

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	19 mei 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2022-0731	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	824852A5	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	25 april 2022	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Wijzigingsverzoek - Voorgestelde aanvullende maatregelen - Ontheffing Wnb ruimtelijke ingrepen Complex 1160 en 1161 in Leusden (8226D2F8)	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming wijzigingsbesluit Complex 1160 en 1161 in Leusden

Op 25 april 2022 hebben wij uw wijzigingsverzoek (zie bijlage 1 bij dit besluit) in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming, ontvangen. Het verzoek is ingediend door Sweco Nederland B.V., namens Woningstichting Leusden, en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2022-0731. Het betreft een verzoek om wijziging van de ontheffing (briefkenmerk: 8226D2F8) van 15 juli 2021, met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2020-1443 (zie bijlage 3 bij dit besluit).

I. Besluit

Wij besluiten in te stemmen met de wijziging van het plangebied (de woningen waaraan werkzaamheden worden uitgevoerd), zoals bedoeld in de ontheffing (briefkenmerk: 8226D2F8) van 15 juli 2021, met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2020-1443.

Door de wijziging worden 46 koopwoningen betrokken bij het plangebied zoals bedoeld in de oorspronkelijke ontheffing. In negen van deze woningen bevinden zich verblijfplaatsen van beschermde soorten, namelijk de huismus, gierzwaluw en ruige dwergvleermuis.

Voor het overige deel blijft de ontheffing inclusief voorschriften (briefkenmerk: 8226D2F8) van 15 juli 2021, met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2020-1443, onverkort van toepassing.

II. Verzoek

Uw verzoek betreft het wijzigen van de woningen binnen complex 1060 en 1061 waaraan werkzaamheden worden uitgevoerd. In negen van deze woningen bevinden zich verblijfplaatsen van beschermde soorten. Het betreft zeven nestplaatsen van de huismus, twee nestplaatsen van de gierzwaluw en één paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis. Aangezien deze woningen niet vallen binnen het bereik van de ontheffing (briefkenmerk: 8226D2F8) van 15 juli 2021 is een wijziging van deze ontheffing noodzakelijk. U heeft de maatregelen beschreven die de negatieve effecten van de werkzaamheden compenseren en hierbij aanvullende maatregelen voorgesteld (zie bijlage 2 bij dit besluit).

III. Beoordeling verzoek

Huismus

De zeven aan te tasten nestplaatsen van de huismus worden tijdelijk gecompenseerd met geplaatste combinatiekasten, geschikt voor de huismus en vleermuizen. Als onderdeel van de oorspronkelijke ontheffing zijn op 9 maart 2021 al 82 kasten geplaatst op hiervoor geschikte locaties. Door de wijziging worden in totaal 81 nestplaatsen van de huismus aangetast. Na de uitvoering van fase 1 en voorafgaand aan het broedseizoen van 2023 zijn in dat gedeelte van het plangebied de woningen al geschikt voor de huismus. Met de al geplaatste combinatiekasten wordt voldaan aan de vereiste compensatiefactor 2. Als onderdeel van de oorspronkelijke ontheffing worden de daken van alle deelnemende woningen binnen het plangebied geschikt gemaakt voor de huismus als permanente compensatie. Aangezien alle betrokken woningen hierdoor een geschikt dak zullen hebben, is de permanente compensatie ten aanzien van de huismus voldoende en zijn hiervoor geen aanvullende maatregelen nodig.

Gierzwaluw

De twee aan te tasten nestplaatsen van de gierzwaluw worden tijdelijk gecompenseerd met geplaatste gierzwaluwkasten. Als onderdeel van de oorspronkelijke ontheffing zijn op 9 maart 2021 al 67 kasten geplaatst op hiervoor geschikte locaties. Als aanvullende maatregel zijn op 24 maart 2022 nog vier gierzwaluwkasten opgehangen (zie bijlage 2 bij dit besluit). In fase 1 en voorafgaand aan het broedseizoen van 2023 komen bovendien 160 voorzieningen in de kopgevels beschikbaar. In totaal zijn in het broedseizoen van 2023, dus voordat de gierzwaluw terugkomt uit het zuiden, daardoor 227 alternatieve nestplaatsen aanwezig. De twee aan te tasten nestplaatsen bevinden zich in fase 3 van het project. In deze fase worden de woningen pas ongeschikt gemaakt in het najaar van 2023 (na het broedseizoen). Gedurende het broedseizoen kunnen de gierzwaluwen wennen aan voldoende alternatieve nestplaatsen in en rond het plangebied. Door de wijziging worden in totaal zeventien nestplaatsen van de gierzwaluw aangetast. Met de al geplaatste combinatiekasten en de voorzieningen in de kopgevels wordt ruimschoots voldaan aan de vereiste compensatiefactor 5. Als onderdeel van de oorspronkelijke ontheffing komen in alle kopgevels binnen het plangebied vier nestplaatsen voor de gierzwaluw beschikbaar. Hiermee is ook de permanente compensatie ten aanzien van de gierzwaluw voldoende en zijn hiervoor geen aanvullende maatregelen nodig.

Ruige dwergvleermuis

De aan te tasten paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis wordt tijdelijk gecompenseerd door het plaatsen van combinatiekasten, geschikt voor de huismus en vleermuizen. Als onderdeel van de oorspronkelijke ontheffing zijn op 9 maart 2021 al 82 kasten geplaatst op hiervoor geschikte locaties. Door de wijziging worden in totaal zestien verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis aangetast. Met de al geplaatste combinatiekasten wordt voldaan aan de vereiste compensatiefactor 4. Als onderdeel van de oorspronkelijke ontheffing worden maatwerkvoorzieningen voor vleermuizen geplaatst, waarbij twee verblijfplaatsen per kopgevel beschikbaar komen. Hiermee is ook de permanente compensatie ten aanzien van de ruige dwergvleermuis voldoende en zijn hiervoor geen aanvullende maatregelen nodig.

Conclusie

Aangezien met de voorgestelde maatregelen voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de beschermde soorten zijn en worden aangeboden op geschikte locaties en hierbij voldoende gewoningstijd voor de dieren is, heeft de wijziging geen negatieve impact heeft op de beschermde soorten. Daarom gaan wij akkoord met uw verzoek.

IV. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgescreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

V. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

VI. Overleg en informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

VII. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Sweco Nederland B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Leusden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. drs. ing/vs. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Wijzigingsverzoek

[REDACTED]

Van: [REDACTED] >
Verzonden: maandag 25 april 2022 10:56
Aan: Servicebureau; [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Z-WNB-RI-REG-2020-1443, complex 1160 en 1161 Leusden
Bijlagen: NL22-648800269-22602.pdf

Beste [REDACTED],

Graag vraag ik via deze weg een aanpassing/toevoeging aan op de verkregen ontheffing. Er zijn 46 koopwoningen binnen complex 1160 en 1161 die aanhaken bij het verduurzamen. Bij 10 koopwoningen zijn verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen aangetroffen, deze woningen zijn niet opgenomen in de ontheffing Z-WNB-RI-REG-2020-1443. Om deze toe te voegen heb ik bijgevoegd rapport opgesteld met het verzoek om deze toe te voegen aan de ontheffing. Gezien de woningen vóór 15 oktober 2022 ongeschikt gemaakt moeten zijn is er enige haast geboden bij een reactie vanuit de provincie.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Adviseur Ecologie

Sweco Nederland B.V. | Arnhem

M +31 6 20000485

[REDACTED]@sweco.nl

www.sweco.nl

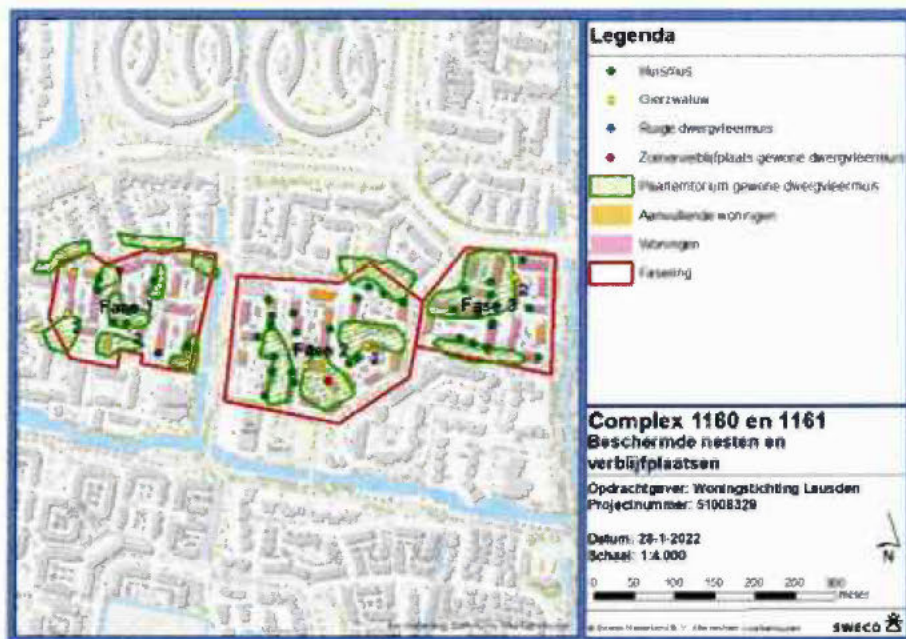

Facebook | LinkedIn | Instagram | Twitter

Handelsregister: 30129769 | Statutair gevestigd te: De Bilt

Lees hier voor meer informatie over hoe Sweco uw persoonsgegevens verwerkt.

Bijlage 2: Voorgestelde aanvullende maatregelen

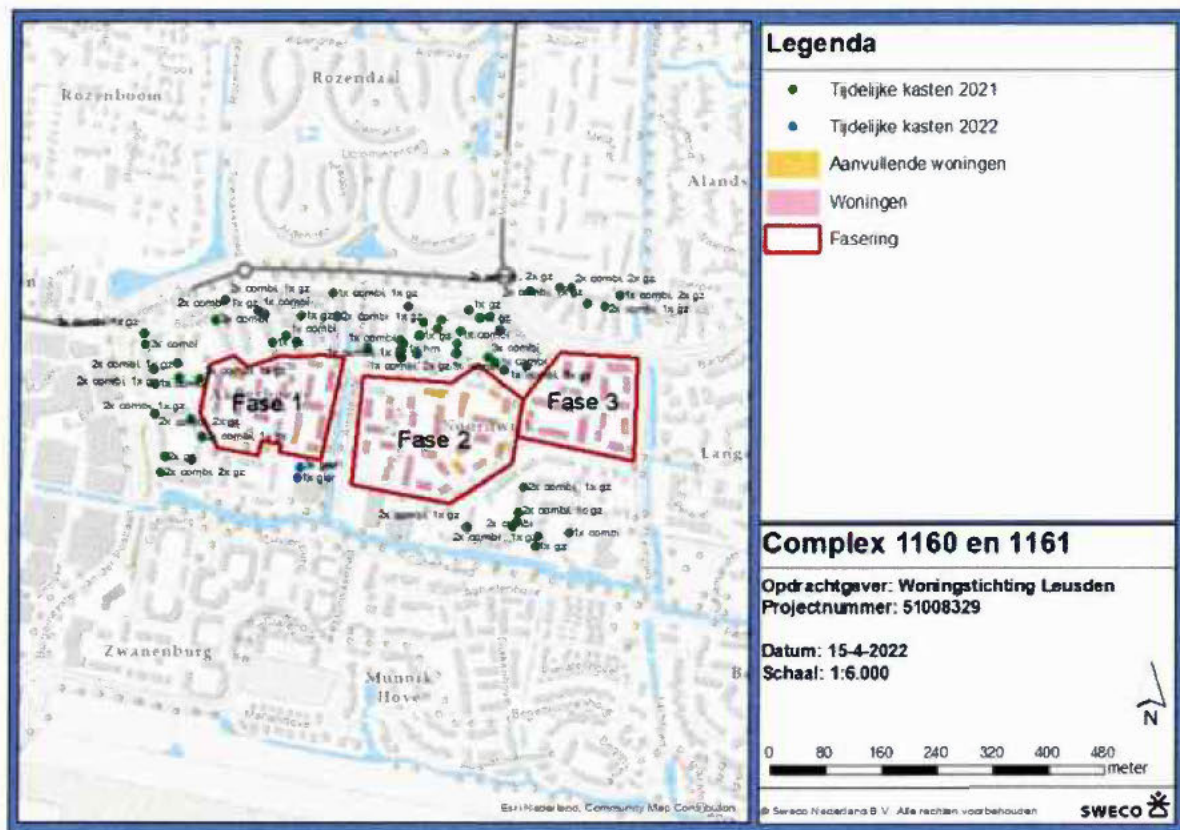

Figuur 2-1 Vereenvoudigd overzicht van de aangetroffen soorten tijdens het nader soortenonderzoek (Loo Plan, 2019).

Planning

• Tijdelijke mitigerende maatregelen	: opgehangen 9 maart 2021.
• Extra tijdelijke mitigerende maatregelen	: opgehangen 1 april 2022.
• Ongeschikt maken fase 1 & 2	: vanaf 15 augustus 2022.
• Start werkzaamheden fase 1	: vanaf 20 augustus 2022.
• Permanente mitigerende maatregelen	: vanaf 20 augustus 2022.
• Afronden werkzaamheden fase 1	: eind december 2022.
• Start werkzaamheden fase 2	: begin januari 2023.
• Afronden werkzaamheden fase 2	: eind juli 2023.
• Ongeschikt maken fase 3	: vanaf 15 augustus 2023.
• Start werkzaamheden fase 3	: vanaf 20 augustus 2023.
• Afronden werkzaamheden fase 3:	: eind december 2023.

Op 24 maart 2022 zijn in de schil rondom de wijk de resterende 4 gierzwaluwkasten opgehangen. Zie figuur zie Figuur 7-2 voor de locaties van de opgehangen tijdelijke kasten. De kasten die al opgehangen zijn hangen binnen 100-200 m van de oorspronkelijke verblijfplaatsen, zie Figuur 7-2. De invliegopeningen hangen op > 3 m en zijn vrij van obstakels.

Figuur 7-2 Locatie tijdelijke kasten

(bron: "Een aanvraag voor een wijzigingsbesluit op een verleende ontheffing Wnb [zaaknummer: Z-WNB-RI-REG-2020-1443, 15 juli 2021]: toevoegen van 46 koopwoningen" van 25 april 2022)

Bijlage 3: Ontheffing Wnb ruimtelijke ingrepen Complex 1160 en 1161 in Leusden (8226D2F8)

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	15 juli 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2020-1443	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8226D2F8	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	20 november 2020	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Voorschriften - Kaart plangebied - Kaart aangetroffen Verblijfplaatsen - Voorgestelde maatregelen - Aanvullende voorgestelde Maatregelen	ONDERWERP	Ontheffing Wnb ruimtelijke ingrepen Complex 1160 en 1161 in Leusden

Op 20 november 2020 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Sweco Nederland B.V. namens Woningstichting Leusden, voor de locatie Complex 1160 en 1161 in Leusden (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaaknummer Z-WNB-RI-REG-2020-1443.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus voor de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 december 2024
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen of eieren van de gierzwaluw voor de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 december 2024
- ontheffing te verlenen van artikelen 3.5, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren, en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de ruige dwergvleermuis, voor de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 december 2024
- ontheffing te verlenen van artikelen 3.5, eerste tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren, en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, voor de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 december 2024.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op renovatiewerkzaamheden in de complexen 1160 en 1161 te Leusden, d.w.z. globaal gezien het gebied tussen de Reehoeve en de Dongewijk. De renovatie is er op gericht om de woningen energetisch zuiniger te maken, door spouwmuurisolatie en dakisolatie. Een kaart van het plangebied is opgenomen in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, tweede lid en 3.5 eerste, tweede, en vierde lid van de wet voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode tussen 1 augustus 2022 tot en met 31 december 2024.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 1 juni 2021 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De soorten zijn beschermd op grond van artikel 3.1, en 3.5 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in deze ontheffing aangevraagde woningen, de werkzaamheden zijn locatie gebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde. Voor de voorgestelde werkzaamheden zijn geen alternatieve manieren om het werk uit te voeren. Corporaties in Nederland staan voor een grote opgave om aan de afspraken uit het Energieakkoord invulling te geven. Deze doelen zijn enkel te bereiken als gedurende het gehele jaar werkzaamheden worden uitgevoerd. Binnen dit project zal (deels) in de kritische perioden van alle soorten gewerkt worden, maar door tijdig mitigerende maatregelen te plaatsen worden de effecten verzacht. Binnen dit project is geen alternatieve planning mogelijk. De werkzaamheden aan complexen 1160 en 1161 starten na het kwetsbare seizoen van de huismus en gierzwaluw in augustus 2022. Echter zijn de complexen zo omvangrijk dat de werkzaamheden 1,5 jaar duren. Het is niet mogelijk om de werkzaamheden aan de woningen met beschermde soorten buiten de kwetsbare periode uit te voeren, omdat deze planning voor de aannemer niet uitvoerbaar is en veel overlast veroorzaakt in de wijk. Een deel van de woningen zal dus binnen de kwetsbare periode gerenoveerd worden. Om negatieve effecten te mitigeren, worden tijdig tijdelijke maatregelen getroffen. Tijdens de werkzaamheden worden direct de permanente voorzieningen aangebracht.

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de huismus en gierzwaluw heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". Voor de ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd: U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege verduurzaming van de woningen door renovatie. U heeft onderbouwd dat de woningen energiezuiniger worden. U geeft hierover het volgende aan:

In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Ten einde de CO₂-uitstoot (als veroorzaker van de opwarming) te verminderen, zet de rijksoverheid in op onder meer energiebesparende maatregelen. De woningeigenaar, Woningstichting Leusden, heeft zich hieraan gecommitteerd en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot. In een slecht geïsoleerde woning dient immers meer gestookt te worden om een warm binnenklimaat te behouden. De te renoveren woningen stammen uit 1970-1990, en hebben daardoor een ingeschat energielabel wat tussen de E en F ligt. De te treffen maatregelen zijn erop gericht om gemiddeld energielabel B te behalen. Op deze wijze wordt door de initiatiefnemer (en woningcorporaties in het algemeen) een (belangrijke) bijdrage geleverd aan het behalen van nationale (Energieakkoord; Convenant Energiebesparing Huursector) en mondiale (Klimaatakkoord van Parijs) klimaatdoelen. Door de isolatie kan het binnenklimaat verslechteren, veel bewoners zijn

onvoldoende op de hoogte van nut en noodzaak van regelmatige ventilatie. Hierdoor kan de energiewinst teruglopen, vochtige lucht verwarmt slechter op, en kunnen problemen met de volksgezondheid optreden. Door het aanbrengen van gerichte ventilatie treedt gemiddeld een verbetering op van de luchtkwaliteit in de woning en wordt schimmelvorming, die zich nu bij verschillende woningen in de natte ruimte heeft ontwikkeld, opgelost. Het verbeteren van het binnenmilieu is één van de speerpunten van de overheid in de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid.

Algemene afspraken over verduurzaming door renovatie

Er zijn verschillende nationale en internationale doelstellingen over het tegengaan van klimaatverandering. In het Klimaatakkoord van Parijs², dat is gepresenteerd in 2013 en door Nederland is geratificeerd³, zijn afspraken gemaakt over het beperken van de opwarming van de aarde. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord⁴ van 2013 en het Klimaatakkoord⁵ van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen. In het nationale Klimaatakkoord staan afspraken over de verduurzaming van de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Vooruitlopend hierop zijn afspraken gemaakt om tot en met 2022 100.000 corporatiewoningen te verduurzamen.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van bestaande woningen nodig. Woningrenovaties zorgen voor een vermindering in het gebruik van fossiele brandstoffen en daardoor minder uitstoot van schadelijke stoffen. Lagere uitstoot leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. Hiermee draagt renovatie ook bij aan verbetering van de volksgezondheid.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep. Het ecologische effect op de soorten is, door het nemen van maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van de soorten komt door de ingreep niet in gevaar. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

Huismus

Er zijn weinig onderzoeksgegevens van uitgevoerde onderzoeken naar de huismus aanwezig in de NDFF in Leusden e.o. De gegevens die zichtbaar zijn, zijn bijvoorbeeld afkomstig uit uitgevoerde onderzoeken in het kader van renovatiewerkzaamheden van Woningstichting Leusden. LooPlan heeft in 2019 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van huismus in het projectgebied en, indien aanwezig, welke aantallen het betreft en wat de functie van het gebied voor de betreffende soort is. In het onderzoeksgebied zijn 32 nestlocaties van de huismus aangetroffen.

Gierzwaluw

Er zijn weinig onderzoeksgegevens van uitgevoerde onderzoeken naar de gierzwaluw aanwezig in de NDFF in Leusden e.o. De gegevens die zichtbaar zijn, zijn bijvoorbeeld afkomstig uit uitgevoerde onderzoeken in het kader van renovatiewerkzaamheden van Woningstichting Leusden. LooPlan heeft in 2019 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van gierzwaluw in het projectgebied en, indien aanwezig, welke aantallen het betreft en wat de functie van het gebied voor de betreffende soort is. In het onderzoeksgebied zijn 17 nestlocaties van de gierzwaluw aangetroffen.

Ruige dwergvleermuis

Er zijn weinig onderzoeksgegevens van uitgevoerde onderzoeken naar de ruige dwergvleermuis aanwezig in de NDFF in Leusden e.o. De gegevens die zichtbaar zijn, zijn bijvoorbeeld afkomstig uit uitgevoerde onderzoeken in het kader van renovatiewerkzaamheden van Woningstichting Leusden. LooPlan heeft in 2019 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen, in het projectgebied en, indien aanwezig, welke aantallen het betreft en wat de functie van het gebied voor de betreffende soort is. In het onderzoeksgebied zijn twee paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen waarvan één zich bevindt in een te renoveren woning.

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01147>

⁴ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

⁵ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

Gewone dwergvleermuis

Er zijn weinig onderzoeksgegevens van uitgevoerde onderzoeken naar de gewone dwergvleermuis aanwezig in de NDFF in Leusden e.o. De gegevens die zichtbaar zijn, zijn bijvoorbeeld afkomstig uit uitgevoerde onderzoeken in het kader van renovatiewerkzaamheden van Woningstichting Leusden. LooPlan heeft in 2019 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen in het projectgebied en, indien aanwezig, welke aantallen het betreft en wat de functie van het gebied voor de betreffende soort is. In totaal zijn er 2 zomerverblijfplaatsen en 13 paarterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen binnen het onderzoeksgebied.

Staat van instandhouding

Huismus

Huismussen worden nagenoeg overal in Nederland aangetroffen waar geschikt broedgebied aanwezig is. De hoogste dichtheden komen voor in min of meer kleinschalig cultuurlandschap met verspreide bebouwing, vooral op de hoge gronden. Er is daarbij een duidelijke relatie tussen bewoning van mensen, kippen en ander vee en het voorkomen van de huismus. Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende redenen in aantal vrij hard achteruitgegaan. Ondanks dat de huismus in aantal afgenomen. Het aantal geschikte nestplaatsen in nieuwbouwwijken is in vergelijking met oude bebouwingsvormen veel lager. Sinds de eeuwwisseling lijkt de broedpopulatie zich te herstellen; het is nog onduidelijk of dit een structureel herstel is of dat het een tijdelijke opleving betreft (BIJ12c, 2017).

Een groot deel van de gebouwen in Leusden zijn gebouwd in de jaren 70 – 90. De gebouwen met een pannendak zijn potentieel geschikt voor de huismus. In Leusden is een groot deel van de woningen van woningstichting Leusden al gerenoveerd en zijn hier al voorzieningen getroffen voor de huismus. Op basis hiervan is de verwachting is dat er in Leusden voldoende woningen aanwezig zijn die ook geschikt zijn voor de huismus en dat er een stabiele populatie aanwezig is en kan blijven. Door de ingreep komt de lokale staat van instandhouding niet in gevaar.

Gierzwaluw

De soort broedt verspreid over geheel Nederland, met een voorkeur voor woonwijken van meer dan 50 jaar oud in urbane of sub-urbane gebieden. Gierzwaluwen ontbreken of zijn schaars in kleinere dorpen en in verspreide lintbebouwing of gehuchten. Het is niet mogelijk om een trend te destilleren uit de informatie die verzameld is over de gierzwaluw. Er is geen duidelijkheid over omvang en ontwikkeling van de Nederlandse broedpopulatie, en de sturende krachten hierachter. Door de vele renovatie- en nieuwbouwprojecten van de afgelopen jaren wordt aangenomen dat het aantal "oorspronkelijke" nestgelegenheden achteruit gegaan is. De gierzwaluw is daardoor in die gebieden volledig afhankelijk van het aanbod van kunstmatige nestgelegenheden. Een groot deel van de gebouwen in Leusden zijn gebouwd in de jaren 70 – 90. De gebouwen met een pannendak zijn potentieel geschikt voor de gierzwaluw. In Leusden is een groot deel van de woningen van Woningstichting Leusden al gerenoveerd en zijn hier al voorzieningen getroffen voor de gierzwaluw. Op basis hiervan is de verwachting is dat er in Leusden voldoende woningen aanwezig zijn die ook geschikt zijn voor de gierzwaluw en dat er een stabiele populatie aanwezig is en kan blijven. Door de ingreep komt de lokale staat van instandhouding niet in gevaar.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis wordt ruim verspreid en vooral in noordwest Nederland ten noorden van de lijn Assen – Goes waargenomen, waarbij de soort vaker in de kustgebieden en langs rivieren, meren en plassen aangetroffen wordt dan verder het binnenland in. Het zwaartepunt ligt in het noordwesten van Nederland. Mannetjes worden het gehele jaar door waargenomen, vrouwtjes eigenlijk alleen gedurende de trek- en paartijd en in de winter. Een groot deel van de gebouwen in Leusden zijn gebouwd in de jaren 70 – 90, deze gebouwen zijn door het gebruik van spouwmuren met open stootvoegen vaak zeer geschikt voor vleermuizen. Daarnaast hebben veel gebouwen een pannendak waarvan vleermuizen tevens gebruik kunnen maken. In Leusden is een groot deel van de woningen van Woningstichting Leusden al gerenoveerd en zijn hier al voorzieningen getroffen voor de vleermuis. Op basis hiervan is de verwachting dat er in Leusden voldoende woningen aanwezig zijn die ook vleermuizen kunnen huizen en dat er een stabiele populatie aanwezig is en kan blijven. Door de ingreep komt de lokale staat van instandhouding niet in gevaar.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort van Nederland en is een wijdverspreide soort in heel Nederland. Hij komt vooral in de bebouwde omgeving voor, zowel in het stedelijk gebied als op het platteland. Er zijn geen uitspraken te doen over aantalsontwikkelingen: er zijn geen aanwijzingen voor een af- of toename in aantallen. Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen wel af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichten van kieren en gaten in gebouwen. Een groot deel van de gebouwen in Leusden zijn gebouwd in de jaren 70 – 90, deze gebouwen zijn door het gebruik van spouwmuren met open stootvoegen vaak zeer geschikt voor vleermuizen. Daarnaast hebben veel gebouwen een pannendak waarvan vleermuizen tevens gebruik kunnen maken. In Leusden is een groot deel van de woningen van Woningstichting Leusden al gerenoveerd en zijn

hier al voorzieningen getroffen voor de vleermuis. Op basis hiervan is de verwachting dat er in Leusden voldoende woningen aanwezig zijn die ook vleermuizen kunnen huizen en dat er een stabiele populatie aanwezig is en kan blijven. Door de ingreep komt de lokale staat van instandhouding niet in gevaar.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Door de werkzaamheden worden 31 nesten van de huismus, 14 nesten van de gierzwaluw, 2 zomerverblijfplaatsen en 13 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 1 paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetast. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn opgenomen in bijlage 4 en 5 van dit besluit. Wij gaan akkoord met de voorgestelde maatregelen.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden leidt de ingreep niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

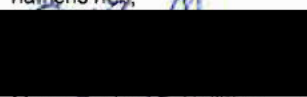
Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Sweco Nederland B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Leusden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. dr. ing. J. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Deze ontheffing kan, conform artikel 5.4 van de wet, worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

6. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
7. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

8. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige⁶ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
9. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
10. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.

⁶ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

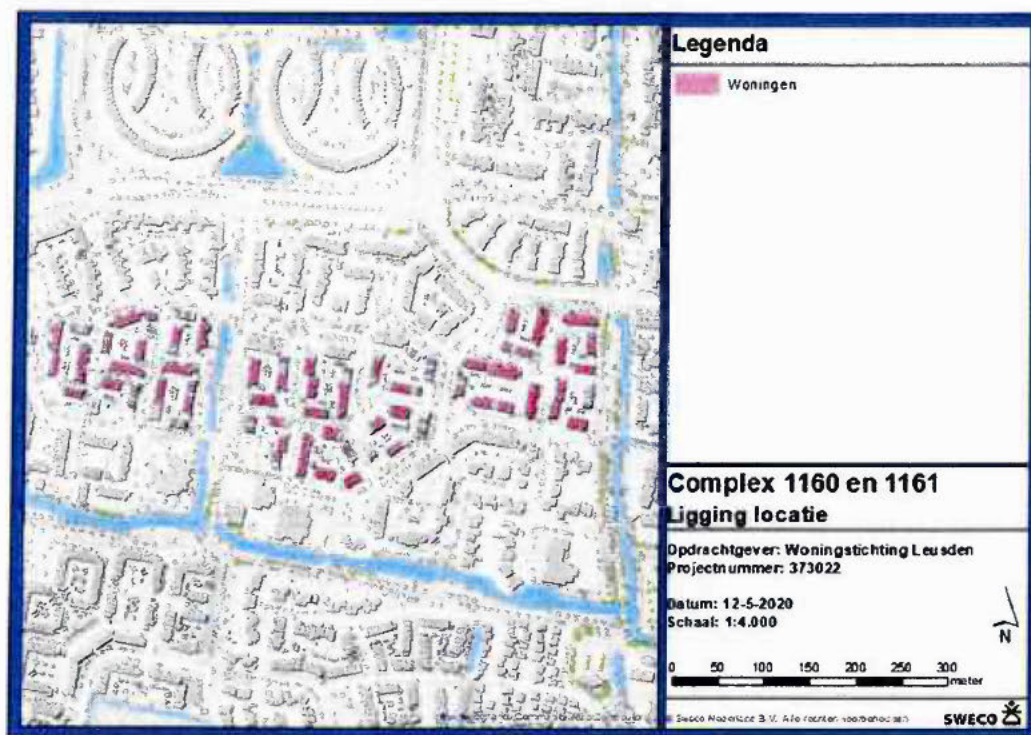
- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

11. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 13 van het activiteitenplan van 17 november 2020 en ook de aanvullende beantwoording van 1 juni 2021 (zie bijlage 4 en bijlage 5) moeten worden opgevolgd.

Na afloop van de werkzaamheden

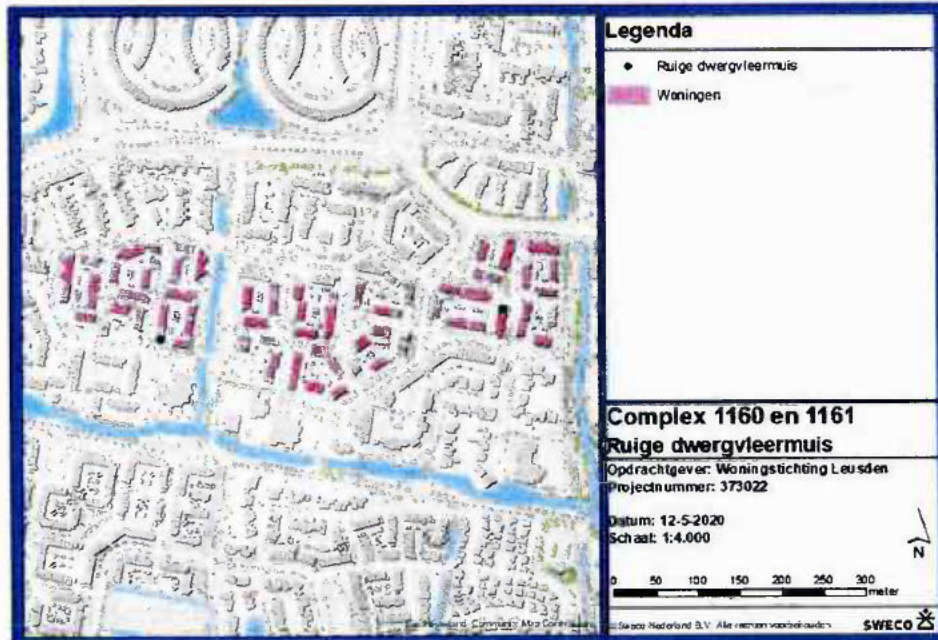
12. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Kaart plangebied

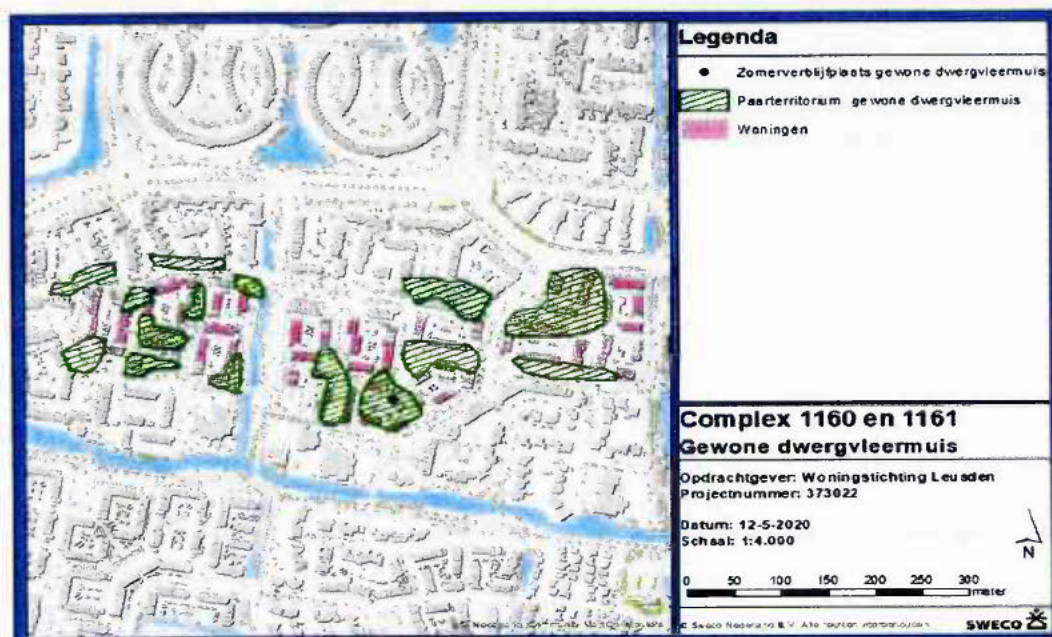

Figuur 7.1. Tot de projectlocatie behoren alle roze ingekleurde woningen.

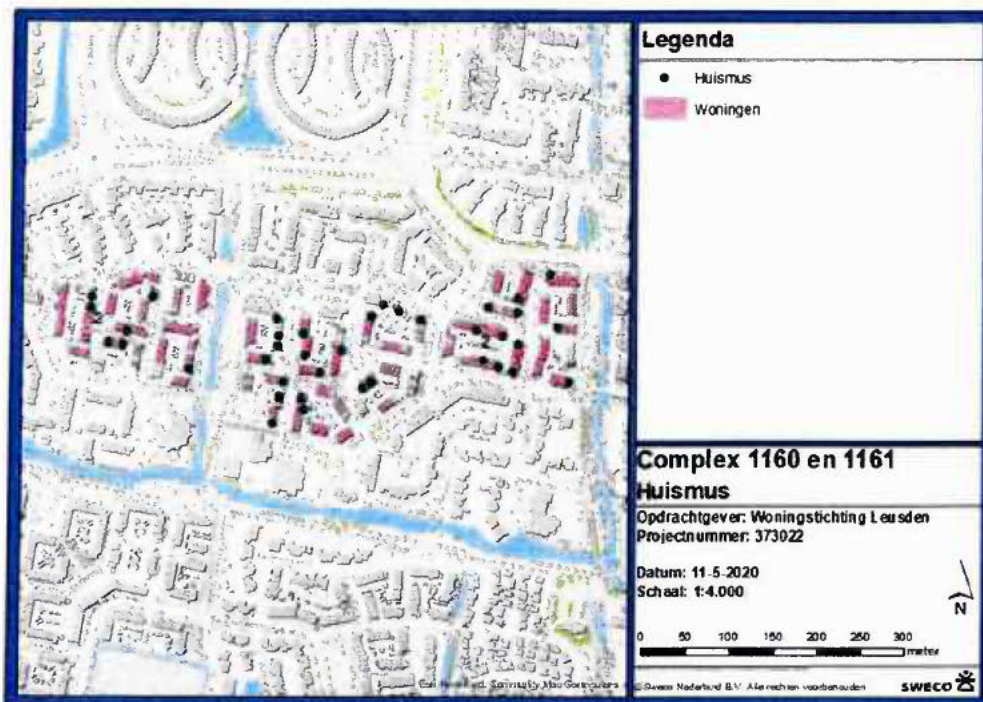
Bijlage 3: Kaarten aangetroffen verblijfplaatsen

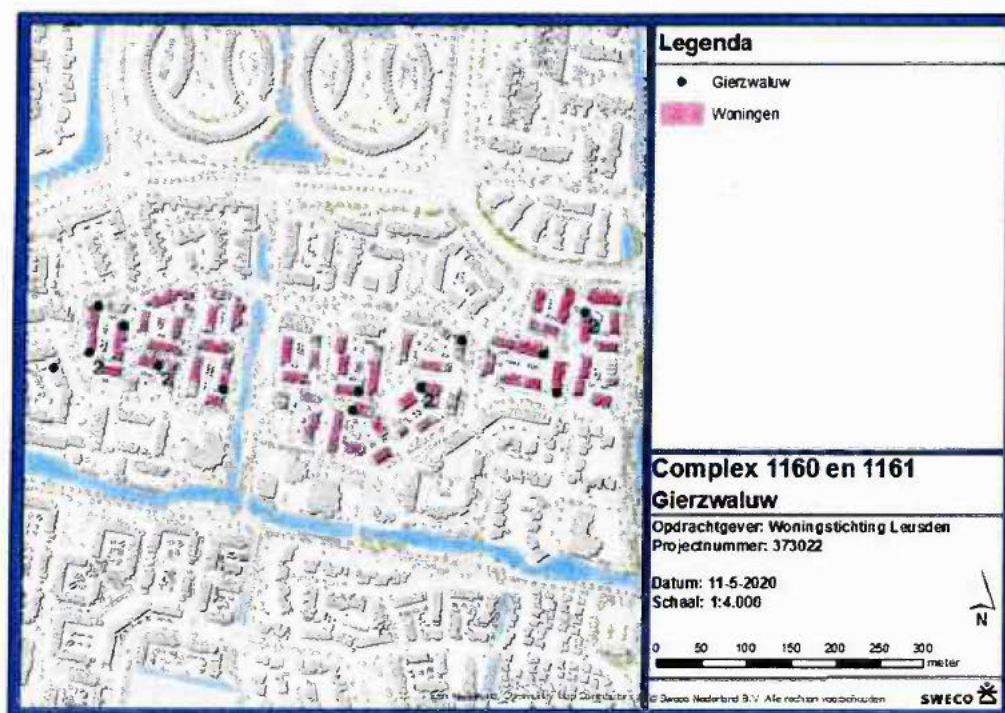
Figuur 9.2. Locatie van de verblijfplaatsen van de ruilge dwergvleermuis in het projectgebied.

Figuur 9.1. Locatie van de zomerverblijfplaatsen en paarterritoria van de gewone dwergvleermuis in het projectgebied.

Figuur 9.3. Locatie van de huismushnesten in het projectgebied.

Figuur 9.4. Locatie van de gierzwaluwnesten in het projectgebied.

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

13 Tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten op aanwezige beschermde soorten te voorkomen, worden de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd, waardoor verstoring zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Mitigerende maatregelen zijn te onderscheiden in vier stappen, namelijk:

- a) Tijdelijke mitigerende maatregelen (het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen);
- b) Het plangebied voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- c) Controleronde(s) om afwezigheid van beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen; en
- d) Permanente mitigerende maatregelen (in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren).

13.1 Gewone en ruige dwergvleermuis

Gewone en ruige dwergvleermuizen hebben tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn. Hierdoor kunnen de vleermuizen de voorzieningen ontdekken en verkennen voor de ingreep wordt uitgevoerd. Een voldoende lange gewenningsperiode is nodig om een minimaal succes van de maatregelen te waarborgen. Hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans is op succes.

Alternatieve (tijdelijke) verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis moeten daarom aan de volgende maatregelen voldoen. Ze moeten:

- binnen het kerngebied van de groep, en dan bij voorkeur zo dicht mogelijk maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats, worden geplaatst en dit buiten de invloedssfeer van de activiteiten;
- een locatie hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht, vrij van verstoring en buiten bereik van predatoren;
- Gewenningsperiode voor zomerverblijfplaatsen 3 maanden in de actieve periode. Voor paarverblijfplaatsen 6 maanden voor de start van het paarseizoen.

13.1.1 Tijdelijke mitigerende maatregelen

Als tijdelijke mitigerende maatregel worden er in totaal 12 tijdelijke opbouwcombinatiekasten van *Faunus Nature Creations* opgehangen, zie figuur 13.1. De combinatiekast bestaat uit twee bewezen kasten die samengevoegd zijn in één model. De combinatiekast beschikt over twee compartimenten, één compartiment voor vleermuizen en één compartiment voor de huismus. De twee compartimenten zijn van elkaar gescheiden, de huismus kan niet bij het compartiment voor de vleermuis komen en omgekeerd. De twee soorten zullen elkaar niet in de weg zitten.

De binnenmaten van het compartiment voor de vleermuis (37x25x11cm) komt overeen met de standaard kasten zoals VK WS 01 en VK WS 03 van vivarapro.nl, en Schwegler 1FF. In totaal zijn er 3 compartimenten voor de vleermuis aanwezig waarvan een geschikt is voor de gewone grootoorvleermuis. Conform het kennisdocument huismus moet de minimale broedruimte 15 x 8 centimeter zijn. De binnenmaten van het compartiment voor de huismus is 18x25x14,5cm en voldoet aan deze eis en komt overeen met de standaard kasten zoals VK MU 06 en VK MU 07 van vivarapro.nl.

De kasten worden binnen 100-200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen opgehangen. Er worden twee kasten per gevel opgehangen.

Figuur 13.1. De combi-kast Reia van Faunus nature creations

13.1.2 Woningen ongeschikt maken

Het doden of verwonden van beschermde soorten is niet toegestaan. De werkzaamheden moeten dan ook dusdanig worden uitgevoerd, dat er geen schade kan ontstaan aan soorten die zich tijdens de ingreep in het plangebied ophouden. Dit bereikt men door het plangebied voorafgaand aan de ingreep ongeschikt te maken en de dieren de locaties verlaten, zodanig dat redelijkerwijs mag worden aangenomen dat er ten tijde van de werkzaamheden geen verstoring kan plaatsvinden.

De werkzaamheden mogen pas plaats vinden als alle vleermuizen het gebouw hebben verlaten. De maatregel is in principe binnen één of enkele dagen al effectief. De woningen worden minimaal één week voor de werkzaamheden ongeschikt gemaakt. De woningen worden ongeschikt gemaakt in de periode 15 augustus – 1 september.

De woningen worden ongeschikt gemaakt door de toegangen tot gevelpannen op kopse zijdes dicht te zetten met panlatten of hoekprofielen. Op elke schuine zijde wordt 1 exclusion flap geplaatst als uitgang onder een gevelpan, onder begeleiding van een ecooloog. Aanwezige stootvoegen worden dichtgezet in combinatie van bijenbekjes en exclusion flaps (2 flaps per gevelzijde). Na twee dagen (met gunstige

weersomstandigheden) wordt een check gedaan op uitvliegende vleermuizen door een ecooloog bij de locaties met aangetoonde verblijfplaatsen.

Figuur 13.2 Voorbeelden van hoekprofielen en exclusion flaps.

13.1.3 Controleronde(s)

Om zeker te zijn dat de genomen maatregelen om het gebouw ongeschikt te maken effectief zijn voor de aangetroffen soorten binnen het plangebied, wordt na het ongeschikt maken en 2-4 dagen voor de start van de werkzaamheden een controle uitgevoerd op aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis. De controleronde wordt in de avond of ochtend uitgevoerd bij minimaal 10 graden Celsius. Als de maatregelen effectief blijken te zijn geweest, kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, zijn wellicht aanvullende maatregelen noodzakelijk.

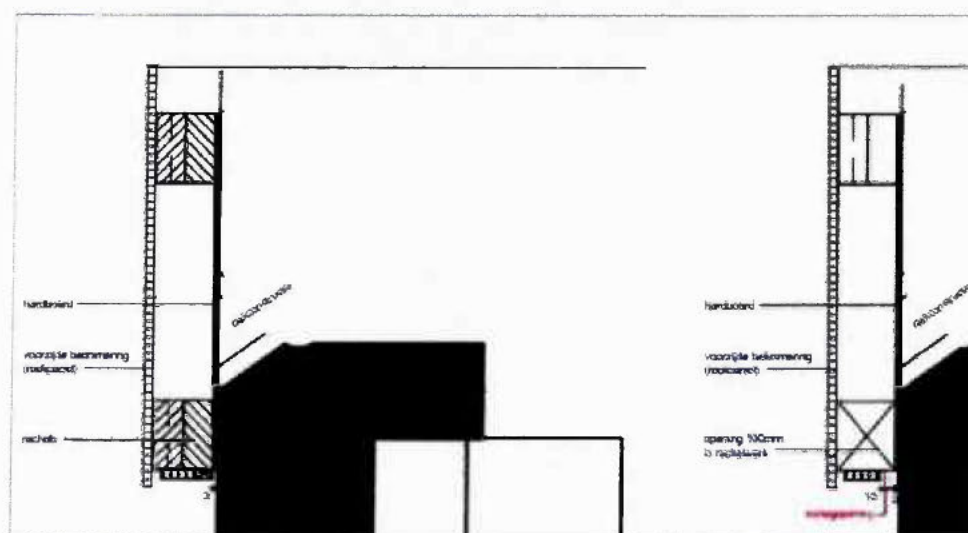
13.1.4 Permanente mitigerende maatregelen

In de nieuwe situatie moeten de verloren functies opnieuw aanwezig zijn met een factor 4 zodat de gewone dwergvleermuizen duurzaam gebruik kunnen maken van hun vaste rust- en verblijfplaats. Een duurzame verblijfplaats creëren voor de gewone dwergvleermuis kan op verschillende manieren namelijk door de spouwmuur toegankelijk maken, in metselkasten toe te passen of betimmering aan te brengen.

Voor dit project wordt ervoor gekozen om vleermuisvoorzieningen terug te brengen de 100 kopgevels van de woningen, in de nieuwe daklijst, zie figuur 13.3-13.5. De hoogte van de daklijst is 1500 mm en is over de hele lengte van de kopgevel beschikbaar voor vleermuizen. De twee invliegopeningen komen aan de uiteinden van de kopgevels. Er moet minimaal 3 cm ruimte zijn tussen de muur en de betimmering. De vleermuizen moeten zowel aan de buitenmuur als betimmering kunnen hangen, het aanbrengen van een ruwe buiten laag op de betimmering is noodzakelijk.

Figuur 13.3. Inbouwvoorzieningen voor de vleermuis

Figuur 13.4. Inbouwvoorzieningen voor de vleermuis

Figuur 13.5. Invliegopeningen bij de rode pijlen aan de uiteinden van de kopgevels. Ruimte achter de daklijst is bruikbaar voor de gewone dwergvleermuis. Voorbeeld van een daklijst bij complex 1140.

13.2 Huismus

Voor elke nest dat zijn functie niet meer kan vervullen, wordt gezorgd dat er minimaal twee nieuwe nestplaatsen worden aangeboden. Huismussen hebben de tijd nodig om aan nieuwe nestplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beiden aanwezig zijn. Hierdoor kunnen de huismussen de voorzieningen ontdekken en verkennen voor de ingreep wordt uitgevoerd. Een voldoende lange gewenningsperiode is nodig om een voldoende succes van de maatregelen te waarborgen. Hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans is op succes. In de laatste maand van de gewenningsperiode kan al aangevangen worden met het langzamerhand ongeschikt maken van de oorspronkelijke verblijfplaats. Voor dit project wordt een gewenningsperiode van minimaal 3 maanden gehanteerd.

Voor de vervangende nestplaatsen geldt:

- Dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
- Zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke nestplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen;
- Op minimaal 3 meter hoogte plaatsen;
- Een minimale broedruimte van 15 x 8 centimeter;
- Dat ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht.

- voorkeur heeft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets dergelijks.
- In de directe omgeving van de nieuwe nestplaats continu voldoende dekking aanwezig is (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), en dat er altijd (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplaatsen beschikbaar zijn.

13.2.1 Tijdelijke mitigerende maatregelen

Zie hoofdstuk 13.1.1.

13.2.2 Ongeschikt maken woningen

Voor de huismus worden alle projectwoningen ongeschikt gemaakt. De woningen worden ongeschikt gemaakt door de toegangen tot gevelpannen op kopse zijdes dicht te zetten met panlatten of hoekprofielen, zoals bij de vleermuizen. Het ongeschikt maken dient te gebeuren vóór 15 april. Woningen waar naast nesten van de gierzwaluw ook verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen mogen pas tussen 15 augustus en 1 september ongeschikt gemaakt worden.

13.2.3 Controle

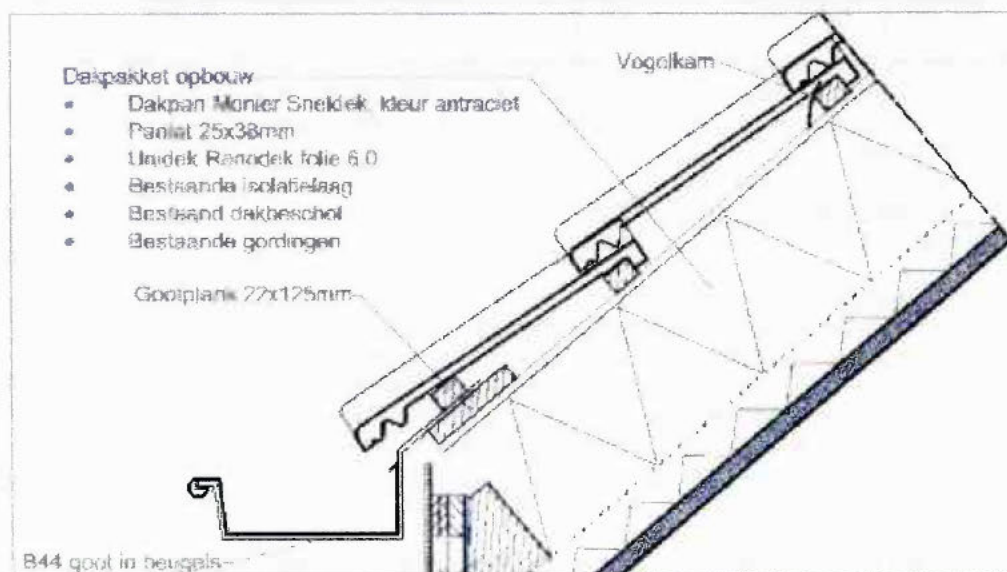
Om zeker te zijn dat de genomen maatregelen om de woningen ongeschikt te maken effectief zijn voor de aangetroffen soorten binnen het projectgebied, wordt voorafgaand aan de werkzaamheden binnen de voortplantingsperiode maar t/m september een controle uitgevoerd op aanwezigheid van nestindicerende/broedende huismussen, zie figuur 13.6. De controlerende wordt in de avond of ochtend uitgevoerd. Als de maatregelen effectief blijken te zijn geweest, kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, moet er gewacht worden tot de huismus klaar is met broeden op deze locatie alvorens de werkzaamheden kunnen starten.

Figuur 13.6 Kwetsbare periode huismus (Bij12c, 2017)

13.2.4 Permanente mitigerende maatregelen

Huismussen broeden onder dakpannen of anders in nestkasten. Het eenvoudigste is om het dak geschikt en toegankelijk te maken voor de huismus. Dit kan het beste gedaan worden middels het aanbrengen van een onderpanprofiel. Met een combinatie van vogelschroot voorkom je dat de dieren verder het dak in kunnen, zie figuur 13.7. Het geschikt maken van de ruimte onder de eerste rij dakpannen wordt bij alle woningen toegepast als permanente mitigerende maatregel.

Figuur 13.7. Doorsnede van een dak met ruimte voor vogels onder de dakpannen. Door de onderste venti-panlatten steeds met een tussenruimte van ca. 35 mm te plaatsen ontstaan invliegopeningen voor de huismus. De bovenste vogelkam voorkomt dat de vogels zich verder kunnen verplaatsen onder de dakpannen.

13.3 Gierzwaluw

De 13 woningen met gierzwaluwnesten worden gedurende het broedseizoen van de gierzwaluw gerenoveerd. Hierdoor is het ophangen van tijdelijke kasten noodzakelijk. Er worden 44 tijdelijke gierzwaluwkasten opgehangen te worden 100-200 meter van de oorspronkelijke nestlocatie. Er worden maximaal 4 kasten per gevel opgehangen. De kasten dienen van het type NK GZ 08 (Vivarapro) of gelijkwaardig te zijn, van belang is de juiste invliegopening en kastformaat, zie figuur 13.8.

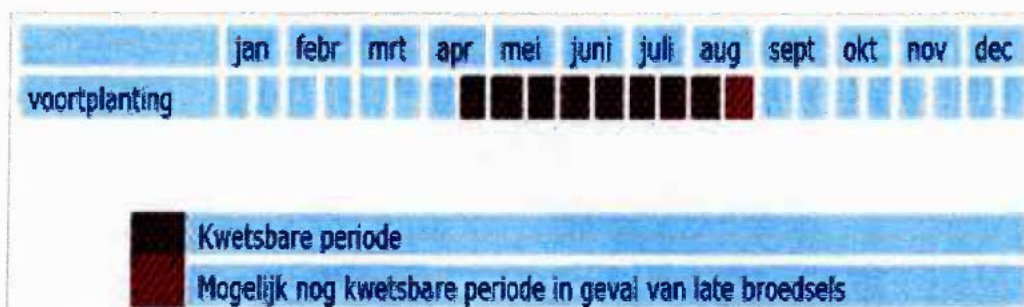

Figuur 13.8. Voorbeeld tijdelijke gierzwaluwkast (vivarapro.nl)

Vervangende verblijfplaatsen moeten:

- Zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst;
- Niet in de volle zon liggen. De nieuwe nestplaatsen bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels aanbrengen in verband met de hitte die kan ontstaan in de kleine broedruimte;

- Voldoende (veilige) uitvliegruimte hebben:
 - Minimaal 1 meter breed en 3 meter diep, zonder kans op verkeersslachtoffers. Dus geen platte daken, brede goten, balustraden, borstweringen, bomen, vlaggenmasten en dergelijke die het aanvliegen bemoeilijken.
 - Voldoende veiligheid bieden tegen predatoren.

Figuur 13.9. Kwetsbare periode gierzwaluw (Bij12d, 2017)

13.3.1 Ongeschikt maken

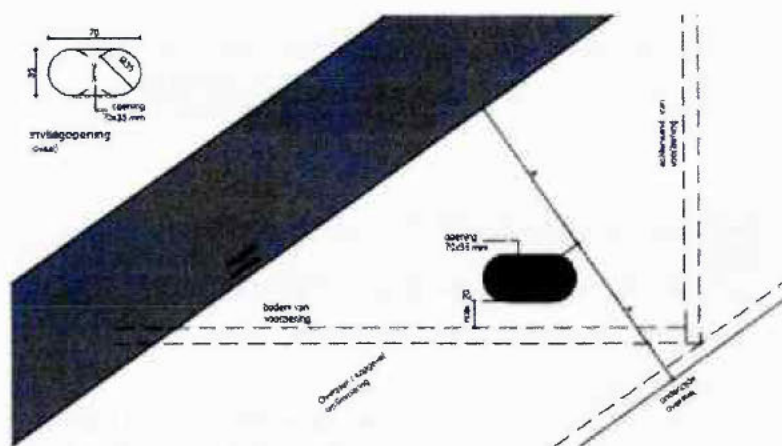
Voor de gierzwaluw worden alle projectwoningen ongeschikt gemaakt met behulp van de maatregelen voor de huismuis en vleermuis. Het ongeschikt maken dient te gebeuren vóór 1 maart.

13.3.2 Controle

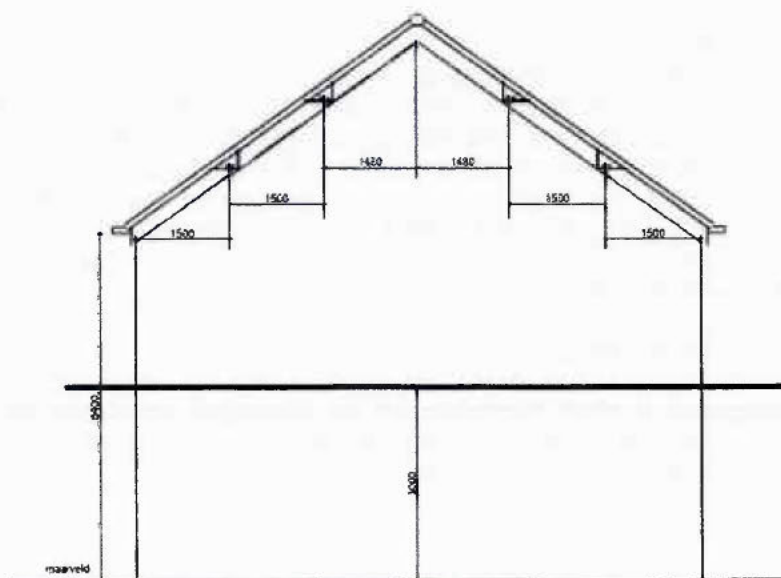
Om zeker te zijn dat de genomen maatregelen om de woningen ongeschikt te maken effectief zijn voor de aangetroffen soorten binnen het projectgebied, wordt voorafgaand aan de werkzaamheden binnen de voortplantingsperiode half april t/m half augustus een controle uitgevoerd op aanwezigheid van nestindicerende gierzwaluwen, zie figuur 13.9. De controle ronde wordt in de avond uitgevoerd. Als de maatregelen effectief blijken te zijn geweest, kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, moet er gewacht worden tot de gierzwaluw klaar is met broeden op deze locatie alvorens de werkzaamheden kunnen starten.

13.3.3 Permanente maatregel

Per kopgevel worden er 4 op maar gemaakte gierzwaluwkasten ingebouwd in de nieuwe daklijst, zie figuur 13.10-13.12. Dit resulteert in 400 permanente maatkasten. De inbouwkasten worden tijdens de werkzaamheden aan de woning ingebouwd. De kasten worden op en minste 1,5 meter afstand van elkaar ingebouwd.

Figuur 13.10. Op maat gemaakte inbouwkasten in de daklijst.

Figuur 13.11. Op maat gemaakte inbouwkasten in de daklijst.

Figuur 12.12. Invliegopeningen van de ingebouwde gierzwaluwkasten, de vierde invliegopening is niet zichtbaar op de foto. Voorbeeld van een daklijst bij complex 1140.

14 Zorgvuldig handelen

14.1 Zorgvuldig handelen

In het kader van zorgvuldig handelen worden de volgende maatregelen genomen:

- Door uitvoering van tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen vindt er geen permanente afname plaats van geschikte verblijfplaatsen en leefgebied voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen, waardoor de instandhouding van de soorten niet in het geding is. Ook wordt daarmee voorkomen dat dieren worden gedood of verwond.
- Vanuit de zorgplicht moet er tijdens de werkzaamheden steeds gelet worden op de aanwezigheid van (beschermde) planten en dieren. Bij aantreffen van dieren moet worden voorkomen dat deze worden gedood, verwond of onnodig aangetast worden. Wanneer werkzaamheden toch uitgevoerd moeten worden op een plek met (beschermde) soorten, worden er maatregelen getroffen. In overleg met een ecooloog moet naar een andere oplossing voor de werkzaamheden gezocht worden, bijvoorbeeld door het werk gefaseerd in tijd en ruimte uit te voeren.
- Dieren die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen en niet uit zichzelf kunnen vluchten, worden waar nodig en mogelijk, op zorgvuldige wijze gevangen en verplaatst naar een vergelijkbare locatie in de omgeving door een ecooloog.
- Als aanvulling vanuit de zorgplicht wordt rekening gehouden met mogelijke vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels in bestaande bomen en gebouwen buiten het plangebied. Om verstoring (zoals geluid en licht) te voorkomen, dienen de werkzaamheden overdag uitgevoerd te worden en dient tussen zonsondergang en zonsopgang geen directe werkverlichting of strooiverlichting (m.u.v. voertuigen) toegepast te worden, die op bosjes, bomen en gebouwen in de omgeving van het werkgebied kan schijnen.
- Een ecooloog zal in samenspraak met de toezichthouder van het werk hier adequaat op toezien.

14.2 Ecologisch werkprotocol

- Voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. In dit werkprotocol worden concrete maatregelen opgenomen met betrekking tot specifiek uit te voeren werkzaamheden. Veelal betreft het de specifieke voorwaarden die door het bevoegd gezag in de ontheffing die noodzakelijk is voor de aantasting van de verblijfplaatsen zijn opgenomen.
- Voordat het ecologisch werkprotocol gebruikt kan worden door de aannemer dient het goed gekeurd te worden door de opdrachtgever.
- Na overdracht van het werkprotocol is de uitvoerder verantwoordelijk voor de juiste naleving van het ecologisch werkprotocol.
- Het werkprotocol dient tijdens de eerste bouwvergadering, voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden, besproken te worden. Hierbij dienen alle bij het werk betrokken partijen aanwezig te zijn.
- Het werkprotocol dient altijd in het directieverblijf op het werk aanwezig te zijn, alsmede in het verblijf van de uitvoerder van de aannemer van het werk en onder betrokken werknemers bekend te zijn en ondertekend te worden door de uitvoerende organisatie.
- Tijdens de uitvoering van werkzaamheden wordt rekening gehouden met het broedseizoen van vogels. Bij werkzaamheden in de periode tussen 1 maart en 15 augustus wordt altijd eerst onderzocht of op of nabij het terrein broedende vogels of eieren aanwezig zijn voordat deze werkzaamheden doorgang mogen vinden.
- Als er broedsels aanwezig zijn, dan moet gewacht worden totdat het nest niet meer in gebruik is. Dit op aanwijzen van een ecologische begeleider.
- De werkzaamheden moeten constant voortduren op dezelfde locatie. Als de werkzaamheden tussentijds stoppen, voor meer dan 2 dagen of als het werkgebied wordt uitgebreid dan wordt opnieuw een inspectie uitgevoerd.
- De ecologische begeleiding wordt uitgevoerd door een ecooloog. De ecooloog is verantwoordelijk voor het opstellen van het werkprotocol, uitvoering van ecologische inspecties, controle op uitvoering mitigatie, overleg met opdrachtgever, etc.
- Alle werkzaamheden die voortkomen uit het werkprotocol, zoals het schouwen, worden in een logboek bijgehouden. Indien de ecooloog werkzaamheden uitvoert, stelt deze van zijn/haar activiteiten een verslag op (met ten minste inzicht in plaats, tijd, waarnemingen, activiteiten, afspraken). Bij elke bouwvergadering komt de verslaglegging aan de orde.

Soort	Resultaat inventarisatie	Effecten op aangetroffen soorten	Tijdelijke mitigatie	Gewenningsperiode	Periode ongeschikt maken	Permanente mitigatie
Gewone en ruige dwergvleermuis	2 zomer-verblijfplaatsen en 14 paar-verblijfplaatsen	Verstoring en vernietiging huidige verblijf- en/of nestplaatsen	Ophangen 64 gecombineerde vleermuis-/huismuskasten (max. 2 per woning)	6 maanden voor begin paarseizoen (15 augustus) ophangen kasten vóór 15 februari	15 augustus – 1 september	Vleermuisverblijfplaats maatwerk per koppevel met twee invliegopeningen.
Huismus	31 nesten			3 maanden, ophangen kasten vóór 15 december	Vóór 15 maart (1 – 15 maart)	Geschild maken 1 ^{ste} dakpannenrij, alle woningen
Gierzwaluw	14 nesten (13 woningen)		Ophangen 44 tijdelijke gierzwaluwkasten (max. 4 per woning)	Gewenningsperiode n.v.t.	Vóór 15 april (buiten kwetsbare periode 15 april – 15 augustus)	4 inbouw nestkasten in de nieuwe daklijst bij alle gevels

13 Tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten op aanwezige beschermde soorten te voorkomen, worden de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd, waardoor verstoring zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Mitigerende maatregelen zijn te onderscheiden in vier stappen, namelijk:

- Tijdelijke mitigerende maatregelen (het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen);
- Het plangebied voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- Controleronde(s) om afwezigheid van beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen; en
- Permanente mitigerende maatregelen (in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren).

13.1 Gewone en ruige dwergvleermuis

Gewone en ruige dwergvleermuizen hebben tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn. Hierdoor kunnen de vleermuizen de voorzieningen ontdekken en verkennen voor de ingreep wordt uitgevoerd. Een voldoende lange gewenningsperiode is nodig om een minimaal succes van de maatregelen te waarborgen. Hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans is op succes.

Alternatieve (tijdelijke) verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis moeten daarom aan de volgende maatregelen voldoen. Ze moeten:

- binnen het kerngebied van de groep, en dan bij voorkeur zo dicht mogelijk maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats, worden geplaatst en dit buiten de invloedssfeer van de activiteiten;
- een locatie hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht, vrij van verstoring en buiten bereik van predatoren;
- Gewenningsperiode voor zomer-verblijfplaatsen 3 maanden in de actieve periode. Voor paar-verblijfplaatsen 6 maanden voor de start van het paarseizoen.

13.1.1 Tijdelijke mitigerende maatregelen

Als tijdelijke mitigerende maatregel worden er in totaal 12 tijdelijke opbouwcombinatiekasten van *Faunus Nature Creations* opgehangen, zie figuur 13.1. De combinatiekast bestaat uit twee bewezen kasten die samengevoegd zijn in één model. De combinatiekast beschikt over twee compartimenten, één compartiment voor vleermuizen en één compartiment voor de huismus. De twee compartimenten zijn van elkaar gescheiden, de huismus kan niet bij het compartiment voor de vleermuis komen en omgekeerd. De twee soorten zullen elkaar niet in de weg zitten.

Bijlage 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen

1.3 Maatregelen

1. De woningen worden ongeschikt gemaakt door de toegangen tot de gevelpannen op kopse zijdes dicht te zetten met panlatten of hoekprofielen. Op elke schuine zijde wordt één exclusion flap geplaatst als uitgang onder een gevelpan, onder begeleiding van een ecooloog. Alle aanwezige stootvoegen worden dichtgezet, in combinatie met bijenbekjes en exclusion flaps (2 flaps per gevelzijde). Om toegang via de dakgoot te voorkomen, worden er in de dakgoot gootborstels geplaatst. Mogelijke invliegopeningen onder de dakgoot worden tevens dichtgezet door middel van panlatten of hoekprofielen. Na 2-4 dagen met goed weer kan de controleronde worden uitgevoerd waarna, na vrijgave van de ecooloog, gestart kan worden met de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Alle woningen worden vanaf 15 augustus 2022 ongeschikt gemaakt. Ongeschikt maken gebeurt na vrijgave door de ecooloog in verband met mogelijke late broedsels. Voor wijze van ongeschikt maken, zie punt 4.
3. Locatie kasten:
 - a. Locaties op kaart en in tabel. Deze kasten hangen sinds 9 april 2021.

- Opgelaten kasten
Projectwoningen

Complex 1160 en 1161
Leuth

Onderzoek en ontwerpen
Projectwoningen

Datum: 26-6-2014
Schaal: 1:4.000
Formaat: A3

0 20m 40m

- Opgelaten kasten
Projectwoningen

Complex 1160 en 1161
Leuth

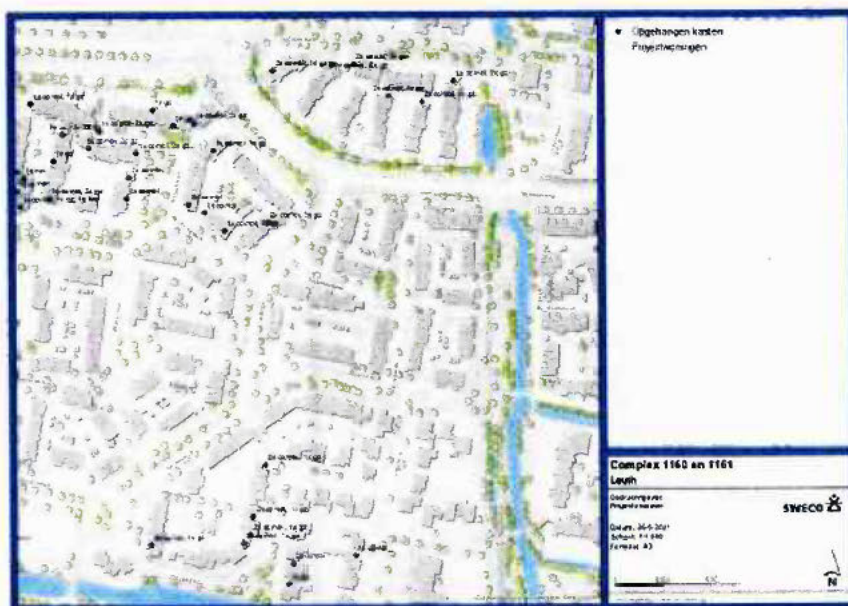
Onderzoek en ontwerpen
Projectwoningen

Datum: 26-6-2014
Schaal: 1:4.000
Formaat: A3

0 20m 40m

combi = huismus + vleermuiskast, gz = gierzwaluwkast & hm = huismuskast [inzoomen op afbeelding om de tekst goed te kunnen lezen]

De lijst met opgehangen kasten van de aannemer is gecontroleerd door de ecooloog en in onderstaande tabellen is opgenomen op welke locaties de kasten zijn aangetroffen/ opgehangen.

Totalen per straat	combi	hm	gz
Beverhoeve	20	0	6
Dinkelwijk	12	2	21
Geulwijk	12	0	6
Hertenhoeve	4	0	3
Lingewijk	1	0	0
Marterhoeve	9	0	7
Reggewijk	6	0	6
Toermalijn	11	0	9
Valkenhoeve	5	0	6
Wierickewijk	2	0	3
Totaal	82	2	67

Beverhoeve				
nr.	combi	hm	gz	
1	2	0	1	
2	2	0	1	
11	2	0	1	
18	3	0	0	
19	2	0	1	
21	1	0	0	
39	3	0	0	
41	3	0	1	
63	2	0	1	

Dinkelwijk				
nr.	combi	hm	gz	
2	1	0	2	
10	0	0	1	
13	1	1	1	
15	0	0	1	
16	1	0	2	
18	1	0	2	
19	0	0	1	
21	1	0	1	
28	1	0	2	
35	1	0	1	
49	1	0	2	
57	0	0	1	
63	0	0	1	
69	1	0	2	
1	1	1	1	
34	1	0	0	
30	1	0	0	

Geulwijk				
nr.	combi	hm	gz	
6	0	0	1	
8	2	0	0	
11	2	0	1	
23	2	0	1	
25	2	0	1	
27	2	0	1	
35	2	0	1	

Hertenhoeve				
nr.	combi	hm	gz	
1	2	0	2	
10	2	0	1	

Lingewijk				
nr.	combi	hm	gz	
12	1	0	0	

Marterhoeve				
nr.	combi	hm	gz	
12	2	0	1	
17	0	0	1	
22	1	0	1	
31	2	0	2	
54	1	0	0	
56	2	0	1	
68	1	0	1	

Reggewijk				
nr.	combi	hm	gz	
2	3	0	0	
14	1	0	3	
30	0	0	0	
34	0	0	0	
36	2	0	3	

Toermalijn				
nr.	combi	hm	gz	
1	1	0	2	
12	2	0	2	
19	2	0	1	
21	2	0	1	
37	2	0	2	
45	2	0	1	

Valkenhoeve			
nr.	combi	hm	gz
2	2	0	2
15	0	0	2
19	1	0	1
33	2	0	1

Wierickewijk			
nr.	combi	hm	gz
17	1	0	0
21	1	0	3

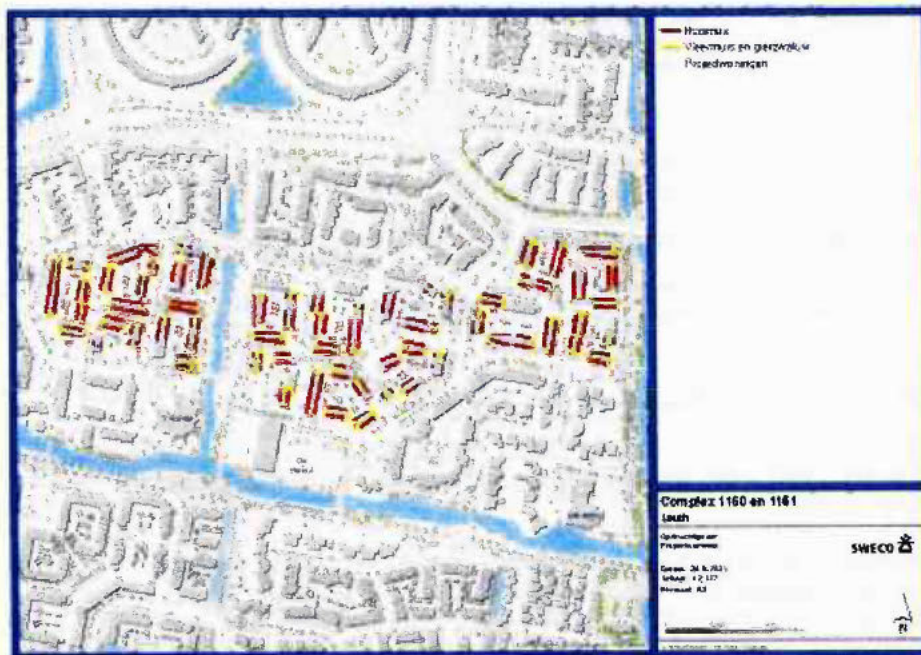
- b. De kasten hangen op verschillende windrichtingen. Door het grote aantal kasten dat moest worden opgehangen aan particuliere gevels, was het niet mogelijk om alle kasten op de meest optimale plek op te hangen. Desondanks is er door het grote aantal opgehangen kasten op verschillende windrichtingen voldoende alternatief.

Type	Noord	Oost	Zuid	West
Combikast	30	19	19	12
Huismuskast	0	0	1	1
Gierzwaluwkast	21	14	19	10

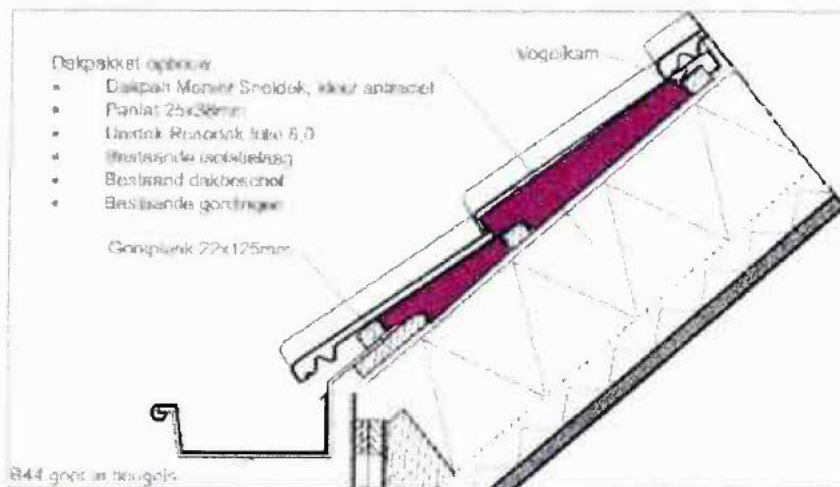
4. Zie punt 4 en 5.
5. Er zijn nu 67 kasten opgehangen, er worden zo spoedig mogelijk 3 kasten bijgehangen om tot 70 kasten te komen.
6. Gierzwaluw
 - a. De werkzaamheden aan complexen 1160 en 1161 starten na het kwetsbare seizoen van de huismus en gierzwaluw in augustus 2022. Echter zijn de complexen zo omvangrijk dat de werkzaamheden 1,5 jaar duren. Het is niet mogelijk om de werkzaamheden aan de woningen met beschermde soorten buiten de kwetsbare periode uit te voeren, omdat deze planning voor de aannemer niet uitvoerbaar is, veel overlast veroorzaakt in de wijk omdat de werkzaamheden/machines steeds weer terugkomen in de straat en de kosten hierdoor heel hoog oplopen. Een deel van de woningen zal dus binnen de kwetsbare periode gerenoveerd worden. Om negatieve effecten te mitigeren, worden tijdig tijdelijke maatregelen getroffen. Tijdens de werkzaamheden worden direct de permanente voorzieningen aangebracht.
 - b. De permanente voorziening komt in de daklijst en de daklijst kan pas aan het einde van de renovatiewerkzaamheden van het dak geplaatst worden.
 - c. De kasten zijn geplaatst aan niet-project woningen in de directe omgeving (binnen 100-200 m) van de huidige nestlocaties. Voor locatie kasten zie punt 6. Voor invloedssfeer, zie punt 13.

7. Permanente maatregelen

- a. Zie onderstaande afbeelding, het maatwerk voor de vleermuis en gierzwaluw wordt toegepast op alle kopgevels van de projectwoningen, bij alle projectwoningen worden de eerste rijen onder de dakpannen geschikt gemaakt voor de huismus.

- b. De permanente voorzieningen voor de gierzwaluw bevinden zich binnen 10-50 m van de huidige nestlocaties. De permanente voorzieningen zullen tijdens de werkzaamheden worden aangebracht en de tijdelijke voorzieningen zullen blijven hangen. Omdat de voorzieningen op korte afstand van de huidige nestlocaties worden toegepast, zal de gierzwaluw deze gemakkelijk kunnen vinden.
8. Huismussen broeden onder dakpannen of anders in nestkasten. Het eenvoudigste is om het dak geschikt en toegankelijk te maken voor de huismus. Dit kan het beste gedaan worden middels het aanbrengen van een onderpanprofiel. Met een combinatie van vogelschroot voorkom je dat de dieren verder het dak in kunnen. Het geschikt maken van de ruimte onder de eerste rij dakpannen wordt bij alle woningen toegepast als permanente mitigerende maatregel. De huismussen kunnen door de ruimte tussen de panlat en golf van de dakpan onder het dak komen. De golf van een pan is 44 mm hoog, tezamen met de panlat (22 mm) en de tengel onder de panlat (12 mm) wordt er een ruimte onder de pannen van 78 mm gecreëerd waar de huismus kan broeden (paars in de figuur op de volgende pagina).

9. Zie punt 10. Zie onderstaande figuur hoe de afmetingen van invliegopeningen zich verhouden tot de open stootvoegen. Dit is nagenoeg hetzelfde op de lengte van de openingen na. Of de opening 2 of 3 cm is, zal voor de gewone dwergveermuis niet uitmaken.

invliegopeningen (rode cirkels) bij de kopgevels uitvergroot en open stootvoegen (blauw). Voorbeeld van een daklijst bij complex 1140.

10. Voor niet-projectwoningen worden geen steigers en dergelijke geplaatst. De werkzaamheden vinden overdag plaats. Verlichting wordt tot een minimum beperkt en enkel gericht op de locatie van de werkzaamheden. Verstoring door verlichting is hierdoor niet aan de orde bij niet-projectwoningen. De werkzaamheden duren per woning 3-5 werkdagen, eventuele verstoring door geluid is hierdoor van korte duur en zal geen negatief effect hebben op de aanwezige verblijfplaatsen c.q. populatie.